

KATEDRÁLNY INFOLIST

22. - 28.8.2011

Liturgický kalendár:

Pondelok	22.8.	Prebl. Panny Márie Kráľovnej	<i>Spomienka</i>
Utorok	23.8.	Sv. Ruženy Limskej, panny	<i>Lub. spom.</i>
Streda	24.8.	Sv. Bartolomeja, apoštola	<i>Sviatok</i>
Štvrtok	25.8.	Sv. Jozefa de Calasanz, kňaza Sv. Ľudovíta	<i>Lub. spom.</i>
Sobota	27.8.	Sv. Moniky	<i>Spomienka</i>
Nedeľa	28.8.	22. NEDEĽA V OBDOBÍ „CEZ ROK“	

ŽIVOT VO FARNOSTI

- V nedeľu, 14. augusta sa **sviatosťou krstu** do rodiny božích detí začlenil: Filip Belokostolský.
  - V sobotu, 13. augusta si **sviatostné manželstvo** vyslúžili Ján Mikula a Lea Poturnayová.
  - V uplynulom týždni darovali **na kostol**: novomanželia Mikulovci 50 €; **na dvere kostola**: bohuznáma z Domu Božieho milosrdenstva 10 €, rod. Čunderlíková 40 €, bohuznámy 20 €, 2 bohuznami po 10 €, bohuznáma rodina 65 €, p. Longauerová 10 €.
- Za všetky finančné dary vyslovujeme úprimné Pán Boh zaplat'.

SVÄTÁ OMŠA (44.)

LITURGICKÉ SLÁVENIE EUCHARISTIE (27. časť)

PRIEBEH SLÁVENIA – LITURGIA EUCHARISTIE (4.)

Aby sme pochopili, aký veľký poklad ponúka Cirkev dnes nám, veriacim 21. storočia, v bohatstve Eucharistických modlitieb, je dôležité poznať históriu vzniku a vývoja tejto časti svätej omše.

Nuž, skúsme si priblížiť dejiny Eucharistickej modlitby.

Eucharistická modlitba (I.)

Pôvod eucharistickej modlitby treba hľadať v gestách a modlitbe samého Pána Ježiša pri Poslednej večeri, keď vzal chlieb a kalich s vínom, vzdával vďaky a lámal chlieb a dával ho svojim učeníkom so slovami:

„Vezmite a jedzte: toto je moje telo“, keď im podával kalich so slovami „Pite z neho ... toto je moja krv“ a keď prikázal: „Toto robte na moju pamiatku.“ Pán Ježiš chcel, aby sa tieto gestá a slová opakovali až do skončenia sveta. Cirkev verná Kristovmu príkazu usporiadala slávenie Eucharistie tak, aby zodpovedalo gestám a slovám prvej svätej omše, a to tak, že postupne vytvárala obrady, aby slávenie Eucharistie bolo vždy krajšie a prinášalo ľudu duchovný ošoh.

Názov eucharistickej modlitby bol rôzny. Grécky text na vyjadrenie slova „ďakovná modlitba“ používa dva výrazy: *eulogézas* = *dobrorečiť* a *eucharistézas* = *vzdávať vďaky*. Kristus totiž pri Poslednej večeri vzdával vďaky (ako vyvolený ľud vzdával vďaky pri stole veľkonočnej hostiny). Sv. Cyprián (+258) nazýva eucharistickú modlitbu jednoducho oratio-modlitba. Sv. Inocent I. (+417) a sv. Gregor I. (+606) ju volajú prex - prosebná modlitba.

Starší autori, napríklad sv. Ignác Antiochijský (+107) ju volá slávením a sv. Justín (+165) používa toto slovo ako názov sviatosti Eucharistie. Už v Didaché (koncom 1. storočia) sa v poznámke o nedelnej bohoslužbe popri starom termíne „lámanie chleba“ objavil novší termín „vzdávanie vďaky“.

Teda už v najstaršej Cirkvi je známy názov eucharistická modlitba. Gréci volali eucharistickú modlitbu anafora.

Slovo kánon je v istom liste sv. Gregorovi Veľkému (+604). Kánon je grécke slovo a znamená pravidlo. V časoch Gregora Veľkého bola eucharistická modlitba už pevne stanovená. V staršom Gelaziánskom sakramentári (prvá polovica ôsmeho storočia) a v ďalšom rukopise Missale Francorum má eucharistická modlitba nadpis Incipit canon actionis. Názov kánon sa zachoval pre Prvú eucharistickú modlitbu ako Rímsky kánon, ktorý bol až do vydania misála Pavla VI. jedinou eucharistickou modlitbou v západnej latinskej Cirkvi.

Eucharistická modlitba v čase apoštolov

Ako vznikla eucharistická modlitba? Základ položil sám Ježiš Kristus, keď slávil prvú svätú omšu pri Poslednej večeri. Konal ju v rámci slávania veľkonočnej večere, pri ktorej boli osobitné modlitby dobrorečenia na pamiatku vyslobodenia vyvoleného ľudu z egyptského otroctva. Bola to naozaj vznešená a historická chvíľa, keď pri požívaní veľkonočného baránka Kristus ustanovuje obetu Nového zákona: Je tu telo a krv toho, ktorý na druhý deň bude obetným Baránkom na kríži. Úkon premenenia chleba a vína

na Kristovo telo a krv pri tomto obrade bol prevratne novým a sviatostným úkonom: chlieb sa stáva telom, ktoré sa obetuje za nás, a víno krvou novej a večnej zmluvy.

O tejto najsvätejšej udalosti máme v Písme štyri správy:

1. Matúš hovorí: „Pri večeri vzal Ježiš chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával učeníkom, hovoriac: ‚Vezmite a jedzte: toto je moje telo.‘ Potom vzal kalich, vzdával vd'aky a dal im ho, hovoriac: ‚Pite z neho všetci: toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých na odpustenie hriechov.‘“ (26, 26-28).
2. Marek hovorí: „Keď jedli, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával im ho, hovoriac: ‚Vezmite, toto je moje telo!‘ Potom vzal kalich, vzdával vd'aky, dal im ho a všetci z neho pili. A povedal im: ‚Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých.‘“ (14, 22-24).
3. Lukáš hovorí: „Potom vzal chlieb a vzdával vd'aky, lámal ho a dával im, hovoriac: ‚Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.‘ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: ‚Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás‘“ (22,19-20).
4. Apoštol Pavol hovorí: „Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, vzdával vd'aky, lámal ho a povedal: ‚Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku.‘ Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: ‚Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku‘“ (1 Kor 11, 23-25).

Najstaršie písané svedectvo o ustanovení Eucharistie pochádza od svätého Pavla, ktorý písal Prvý list Korint'anom okolo roku 57. Lukášovo svedectvo je z rokov 75-80, Matúšovo z roku 60 a Markovo z asi 70. Vo všetkých svedectvách, aj keď nie sú doslovné, ale obsahom tie isté, zaznievajú slová *dobrorečil, vzdával vd'aky*. Pravda, svätá omša sa slávila už pred napísaním týchto svedectiev, teda ešte pred vznikom Svätého písma Nového zákona. Apoštoli si dobre pamätali, ako Ježiš ustanovil Eucharistiu. Vo vzdávaní vd'aky podľa Kristovho príkladu nadviazali na d'akovanie pri veľkonočnej večeri, ktoré istotne použil aj Pán Ježiš, alebo skladali nové vzdávanie vd'aky v kresťanských intenciách. Isté je, že Eucharistia sa v časoch apoštolov slávila. Zároveň z toho vyplýva, že kresťania sa už odlúčili od synagógy a Eucharistiu spájajú s Božím slovom. Tento zlom nastal prenasledovaním kresťanov roku 44, keď si kresťania museli vypracovať osobitný poriadok v čítaní Písma. A kým v prvých desaťročiach kresťanstva sa Eucharistia spájala s večerou, ako to poznáme aj od Pavla, ktorý karhá Korint'anov, že kladú väčší dôraz na hody lásky (agapé) ako na „požívanie Pánovej večere“, a tak dochádza k neporiadkom (porov. 1 Kor 11, 17-22). Neskôr sa omša presunula na ranné hodiny a prebiehala bez hostiny. Pavol nazýva Eucharistiu „Pánovou večerou“.

Kým sa Eucharista slávila v rámci hostiny, najdôležitejším spojovacím bodom bola ďakovná modlitba po jedle a „kalich dobrorečenia“ (To bol tretí kalich pri slávení veľkonočného baránka, po večeri). Tak sa postupne vytvárala ďakovná modlitba, ktorá obopínala slová ustanovenia Eucharistie. Ďakovná modlitba sa začínala výzvou predsedajúceho stolujúcim, ktorá sa zaiste už v tomto období ustálila v dvoch zvolaniach: *Sursum corda* (Hore srdcia) a *Gratias agamus* (Vzdávajme vd'aky).

V *Didaché* (koncom 1. storočia) sa výslovne zdôrazňuje slobodné formulovanie ďakovnej modlitby prorokmi (10, 7). Konsekrácia kalicha sa určite veľmi skoro spojila s konsekráciou chleba, ktorá sa konala na začiatku, a tak slová ustanovenia vytvorili jediné správu o ustanovení Eucharistie, zloženú z dvoch častí. Ďakovná modlitba sa takto ocitla pred dvojnásobnou konsekráciou i po nej. Výrok apoštola Pavla: „A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde“ (1 Kor 11, 26), ktorým Pavol pokračuje v správe o ustanovení a čo sám prijal od Pána, čoskoro dal podnet na to, aby sa táto pripomienka vyslovila aj v bezprostrednom spojení konsekrácie chleba a vína, ako to v podobe anamnézy nachádzame vo všetkých liturgiách.

Ďakovná modlitba čiže eucharistická modlitba sa takto obohacovala a ustalovala. S rastúcim počtom kresťanov sa však čoraz naliehavejšou javila potreba zmeniť charakter domáceho zhromaždenia pri stole, čím kresťanské zhromaždenie stratilo rás hostiny a slávenie Eucharistie vyzdvihlo ako vlastný obsah kresťanskej bohoslužby. Bohoslužobný priestor sa teda musel zväčšiť a v cirkevnej obci sa mohla konať iba jediná Eucharistia.

A tak keď odpadla večerná hostina, omša sa postupne prenášala na dennú, ba až rannú hodinu. Veď Kristus vstal z mŕtvych v nedeľu ráno pred východom slnka. A keďže kresťanstvo nebolo verejne uznaným náboženstvom, ako najvhodnejší sa ukazoval čas pred pracovnou dobou. O tom píše v rokoch 111/113 G. Plinius Mladší, vtedy miestodržiteľ v Bytínii, že kresťania mali vo zvyku v určitý deň pred svitaním zhromaždiť sa a striedavo spievať hymnus Kristovi, svojmu Bohu.

(Pokračovanie nabudúce)